

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ ВА ЎРТА
МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ**

**БУХОРО ОЗИҚ-ОВҚАТ ВА ЕНГИЛ САНОАТ
ТЕХНОЛОГИЯСИ ИНСТИТУТИ**

“Менежмент” кафедраси

Саидов М.М. Амонов Б.Н.

«Солиқ ва солиққа тортиш» фанидан
бакалавриат йўналиши талабалари учун

АМАЛИЙ МАШҒУЛОТЛАРНИ

бажариш бўйича

УСЛУБИЙ КЎРСАТМА

БУХОРО – 2010й

«Менежмент» кафедраси мажлисининг «___»_____ 2010__ й.

№ ____ баёни билан тасдиқлашга тавсия қилинган.

Бух ОО ва ЕСТИ

Услубий кенгашининг

« ____ » _____ 200__ й.

баёни билан тасдиқланган.

Тақризчилар: Бухоро вилоят «Бухгалтерлар ва аудиторлар ассоциацияси»

директори, и.ф.н. проф С.С Хаитов.

Бух ОО ва ЕСТИ «Менежмент» кафедраси

доценти Улашев Х. А.

Бозор иктисодиёти шароитида аҳолининг турмуш даражасини яхшилаш, истеъмол бозорини барқарорлаштириш. Ўзбекистоннинг иктисодий жихатдан жаҳон ҳамжамиятига кушилиши юзасидан муҳим қадамлар қўйилди. Бу борада давлатнинг солиқ сиёсати, солиқларнинг роли катта аҳамиятга молик бўлди. Иктисодий муносабатлар даврида солиқлар, йигимлар ва божхона туловларини ўз вақтида ҳамда тула амалга ошириш республика бюджетини вужудга келтиришда муҳим роль ўйнайди.

Иктисодиётни эркинлаштириш ва ислохотларни чуқурлаштириш давлатнинг солиқ сиёсатига ҳам чамбарчас боғлиқдир. Солиқларни чуқур урганиш ва уларни такомиллаштириш учун катор дарсликлар, қўлланмалар ёзилиши ва чуқур изланишлар олиб борилиши зарур.

Талабаларнинг билим савиясини ошириш, касбга доир малакаларни ҳосил қилиш, уларнинг билим даражасини диагностика қилиш воситаларидан бири ёзма назорат ишлардир. Ёзма ишларни бажариш жараёнида талаба «Солиқ ва солиққа тортиш» курсини ўрганади, ўзининг билимни ҳаётга боғлайди ва ўз фикрларини тушунарли ва мантикий қилиб баён қилишга ўрганади.

Дастурда «Солиқ ва солиққа тортиш» курсининг умумий моҳиятини ақс эттирувчи барча мавзуларнинг мазмуни, уларнинг тақсимланиши, ёзма ишларнинг мавзулари, режалари ва уларни танлаш тартиблари баён қилинган.

АМАЛИЙ МАШГУЛОТЛАР МАВЗУЛАРИНИНГ МАЗМУНИ.

1- Мавзу: "Солиқлар ва солиққа тортиш" ўрганиш усуллари.

Саволлар; .

1. Фанининг предмети ва объекти нимадан иборат?
2. Фаннинг мақсад ва вазифалари нималардан иборат?
3. «Солиқлар ва солиққа тортиш» фанининг бошқа иқтисодий фанлар билан қандай боғланган?
4. Солиқларнинг таърифини айтинг. Уларнинг бир-биридан ва солиқлардан фарқини айтинг.

2-Мавзу: Ўзбекистон Республикаси солиқ тизими.

Саволлар:

1. Солиқ тизими нима? Солиқ тизимининг таркибига нималар киради?
2. Эгри ва тўғри солиқлар деганда нималарни тушунасиш? Эгри ва тўғри солиқлар бир —биридан қандай фарқланади?
3. Бухгалтерияда ҳисобга олинишига кура солиқларни таснифлаш.
4. Ўзбекистон Республикаси солиқ тизимини ислоҳ қилишнинг асосий йўналишларини изоҳланг.

3 - Мавзу: Юридик шахслардан ундириладиган фойда (даромад) солиғи.

Саволлар:

1. Юридик шахслардан ундириладиган фойда (даромад) солиғининг иқтисодий моҳияти ва аҳамияти нималардан иборат?
2. Солиқни туловчиларнинг қандай тоифаларини ажратиш мумкин?
3. Солиқ объектига нималар киради?
4. Юридик шахслардан ундириладиган фойда (даромад) солиғининг қандай ставкаларини биласиз? Солиққа тортиш базасига қайта кўшиладиган харажатлар таркибига нималар киради?
5. Солиқни ҳисоблаш ва тўлаш муддатлари ҳақида маълумот беринг.

4-Мавзу: Ягона солиқ тизими.

Саволлар:

1. Соддалаштирилган солиқ тизими ҳақида тушунча ва унинг иқтисодий аҳамиятини тушунтиринг.
2. Солиқ тўловчилари таркибига кимлар киради?
3. Солиқ объекти таркибига нималар киради?
4. Ягона солиқнинг қандай ставкалари ҳақида маълумотга эгасиз?
5. Солиқни ҳисоблаш услубиятини тушунтиринг.

5 - Мавзу: Ягона ер солиғи.

Саволлар:

1. Ер солиғини солиқ тизимига жорий этишнинг асосий сабабларини тушунтиринг.
2. Юридик шахслар ер солиғини туловчилари кимлар?
3. Ер солиғи объекти нима?
4. Ер солиғи ставкалари қандай, уни ҳудудий табақалаштириш нималарга асосланади?
5. Юридик шахслардан олинадиган ер солиғи буйича солиқ имтиёзларини сананг.
6. Ер солиғини ҳисоблаш ва бюджетга тўлаш тартибини қандай тушунтирасиз?
7. Қишлоқ хўжалик корхоналари учун ягона ер солиғини жорий этишнинг ижтимоий иқтисодий сабаблари ва заруриятини изоҳланг?
8. Ер солиғини ҳисоблаш ва тўлаш тартиблари қандай амалга оширилади?
9. Ҳисобланган солиқ суммасини бухгалтерия счетларида акс этгириш тартиби биласизми?

6 – Мавзу: Савдо ва умумий овқатланиш корхоналарини солиққа тортиш.

Саволлар:

1. Савдо ва умумий овқатланиш корхоналарини солиққа тортишнинг хусусиятлари нималардан иборат?
2. Белгиланган даромаддан ягона солиқни тўловчилар кимлар?
3. Солиқ объектини аниқлаш услубиёти қандай?
4. Солиқ ставкалари ҳамда солиқни ҳисоблаш ва тўлаш, тартиблари ҳақида нималарни биласиз?

7-Мавзу: Ялпи тушумдан ундириладиган солиқ.

Саволлар :

1. Солиқларнинг ва солиққа тортишнинг иқтисодий моҳиятини тушунтиринг.
2. Солиқларнинг тавсифий хусусиятлари ва умумий белгилари нималардан иборат?
3. Солиқларнинг функциялари ва вазифаларини қандай тавсифлайсиз? Солиқларнинг функциялари ва вазифалари орасидаги фарқ қандай?
4. Солиқлар, йиғимлар, бож ва боишқа солиқсиз тўлов тушунчаларини бир-биридан қандай фаркланади?
5. Солиққа тортишнинг тамойилларини изоҳланг.

8 —Мавзу: Қўшилган қиймат солиғи.

Саволлар:

1. Қўшилган қиймат солиғининг солиқ тизимига жорий қилиниши ҳамда иқтисодий аҳамията нималардан иборат? Қўшилган қиймат солиғининг шаклланиши ва ривожланиши неча босқичдан иборат?

2. ҚҚС тўловчиларн кимлар? Солиқ объектига нмалар киради?

ҚҚС нинг қандай ставкалари мавжуд? ҚҚС бўйича нмтиёзлар қайсилар?

3 Солиқни ҳисоблаш ва бюджетга тўланиши лозим солиқ суммасини аниқлаш усули қандай?

4 Счёт—фактурани тўлдириш ва солиқни бухгалтерия ҳисобида расмийлаштириш тартибларини тушунтиринг.

9 —Мавзу: Акциз солиғи.

Саволлар:

1. Акциз солиғининг моҳияти ва аҳамиятини айтинг. Ўзбекистон Республикаси ҳудудида ишлаб чиқарилган, акциз солиғига тортиладиган товарлар товарлар руйхатини келтиринг.

2. Акциз солиғини туловчилар таркибига кимлар киради?

3. Солиққа тортиш объекти ва ҳисоблаш тартибларини изоҳланг.

4. Акциз солиғини ҳисобга олиш ва бухгалтерияда расмийлаштириш қандай амалга оширилади?

5. Ўзбекистон Республикасига импорт қилинадиган товарлардан акциз солиғини ҳисоблаш ва ундириш тартиби қандай?

10 — Мавзу: Юридик шахслардан олинадиган мол —мулк солиғи.

Саволлар:

1. Ўзбекистон Республикаси солиқ гизимига мол —мулк солиғини жорий этиш сабаблари нимада?

2. Юридик [лаҳслар мол —мулк солиғини тўловчилари таркибига кимлар киради?

3. Юридик шахслардан мол—мулк солиғини ундиришда мол—мулкнинг йиллик ўртача қолдиқ қийматини аниқлаш тартиби қандай?

4. Мол —мулк солиғи бўйича белгиланган имтиёзларни сананг.

5. Мол — мулк солиғини ҳисоблаш, бюджетга ўтказиш тартибини тушунтиринг. Бухгалтерия счётларида акс эттирилиши қандай?

11-Мавзу: Жисмоний шахслардан олинадиган мол — мулк солиғи.

Саволлар:

1. Жисмоний шахслардан олинадиган мол — мулк солиғининг тўловчиларга кимлар киради?

2. Жисмоний шахслар мол — мулкнинг турлари ва солиқ объектии изоҳланг.

3. Мол - мулк турлари бўйича солиқни ҳисоблашнинг ўзига хос хусусиятлари қандай?

4. Жисмоний шахслардан мол — мулк солиғини ундириш тартиби қандай?

12 - Мавзу: Юридик шахслардан ундириладиган ер солиғи.

Саволлар:

1. Ер солиғини солиқ тизимига жорий этишнинг асосий сабабларини тушунтиринг.
2. Юридик шахслар ер солиғини туловчилари кимлар?
3. Ер солиғи объекти нима?
4. Ер солиғи ставкалари қандай, уни ҳудудий табақалаштириш нималарга асосланади?
5. Юридик шахслардан олинадиган ер солиғи буйича солиқ имтиёзларини сананг.
6. Ер солиғини ҳисоблаш ва бюджетга тўлаш тартибини қандай тушунтирасиз?
7. Қишлоқ хўжалик корхоналари учун ягона ер солиғини жорий этишнинг ижтимоий иқтисодий сабаблари ва заруриятини изоҳланг?
8. Ер солиғини ҳисоблаш ва тўлаш тартиблари қандай амалга оширилади?
9. Ҳисобланган солиқ суммасини бухгалтерия счетларида акс этгириш тартиби биласизми?

13- Мавзу: Жисмоний шахслардан ундириладиган ер солиғи.

Саволлар:

1. Жисмоний шахслардан ундириладиган ер солиғининг иқтисодий моҳияти нимада?
2. Ер солиғи туловчилари кимлар ва улар қандай гурхларга ажратилади?
3. Ер солиғининг объекти ва уни аниқлаш тартибини тушунтиринг.
4. Ер солиғи бўйича жисмоний шахсларга бериладиган имтиёзларнинг қайсиларини биласиз? Имтиёзларнинг пайдо бўлиши ва бекор қилинишини ҳисобга олнш тартибини тушунтириб бера оласизми?
5. Ер солиғининг ҳисобланиш ва бюджетга ўтказиш тартибини тушунтиринг.

14-Мавзу: Жисмоний шахслар даромадларидан олинадиган солиқ.

Саволлар:

1. Жисмоний шахслар даромадидан олинадиган солиқнинг иқтисодий моҳияти нимада?
2. Жисмоний шахслар ялпи даромадининг таркибига нималар кирадн?
3. Солиқ туловчилари кимлар? Норезидент жисмоний шахсларни солиққа тортиш бўйича нималарни биласиз?
4. Солиқ объектига нималар киреди?
5. Жисмоний шахслар даромадларидан олинадиган солиқнинг қандай ставкалари бор?
6. Солиқни ҳисоблаш ва бюджетга ундириш тартибини тушунтиринг.

7. Тадбиркорлик фаолиятдан олинадиган даромадларни солиққа тортиш хусусиятлари қандай?
8. Декларация деганда нимани тушунасиш? Унинг қандай турлари бор? Декларацияни тўлдириш тартиби ва топшириш муддатини изоҳланг.

15— Мавзу: Ободонлаштириш ва ижтимоий инфратузилмани ривожлантириш солиғи.

Саволлар:

1. Инфратузилмани ривожлантириш солигининг иқтисодий моҳияти нимада?
2. Солиқни тўловчилар қимлар?
3. Солиқ объектига нималар қиради?
4. Инфраструктурани ривожлантириш солиғи бўйича қандай имтиёзлар берилган?
5. Солиқни ҳисоблаш усуллари ва бюджетга тўлаш тартиби қандай?

16 —Мавзу: Сув ресурслардан фойдаланганлик учун солиқ.

Саволлар :

1. Сув ресурсларидан фойдаланганлик учун солиқнинг иқтисодий моҳияти ва уни жорий этиш сабабларини тушунтириш.
2. Солиқ объектига нималар қиради ва уни аниқлаш тартиби қандай ?
3. Сув ресурсларидан фойдаланганлик учун солиқнинг ставкалари ва уни табақалаштириш мезонлари қандай?
4. Солиқни ҳисоблаш тартиби қандай?
5. Ҳисобланган солиқни бюджетга тўлаш тартиби ва бухгалтерия сўҳтларида акс эттирилиши ҳақида нималарни биласиз?

17-Мавзу: Ер ости бойликларидан фойдаланганлик учун солиқ.

Саволлар :

1. Ер ости бойликларидан фойдаланишни солиққа тортиш зарурияти ва сабабларини қандай изоҳлайсиз?
2. Мазкур солиқни тўловчилар қимлар?
3. Солиқ объекти ва уни аниқлаш тартиби қандай?
4. Солиқдан қандай имтиёзларни бнласиз?
5. Солиқнинг ставкаларини келтиринг.
6. Солиқни бюджетга ўтказиш тартибини тушунтиринг
7. Ер ости бойликлардан фойдаланганлик учун солиқ механизмида қандай муаммолар мавжуд?

18-Мавзу : Бошқа солиқлар ва солиқсиз тўловлар.

Саволлар:

1. Солиқ муносабатларининг қандай иштирокчиларини биласиз?
2. Солиқ объекти нима? Солиқ объекти ва солиқ манбаининг қандай ўхшашлик томонлари бор?
3. Солиққа тортиладиган база нима?

4. Солиқ меъёрлари ва ставкасининг мазмуни нимадан иборат? Солиқ ставкасининг қандай турларини биласиз?
5. Солиқ имтиёзлари деганда нимани тушунасиз? Унинг қандай турларини биласиз?
6. Солиқни тўлаш, муддатлари ва тушунчаларини қандай гушунасиз?
7. Солиқни ундириш усулларини изоҳланг.

Адабиётлар рўйхати.

- * И.А.Каримов. Ўзбекистон ХХІ асрга интилмоқда. Т., 1999 й.
 - * И.А.Каримов.Озод ва обод Ватан. эркин ва фаровон ҳаёт пировард мақсадимиз. Т. 2000Й.
 - * Каримов И,А. Ўзбекистон ХХІ аср бўсағасида: хавфсизликка тақдид, барқарорлик шартлари ва тараққиёт кафолатлари. — Т: Ўзбекистон, 1997 й.
 - * Каримов И.А. Ўзбекистон оуяк келажак сари. — Т.: Ўзбекистон, 1998 й.
 - * Каримов И.А. Озод ва обод Ватан, эркин ва фаровон ҳаёт — пировард мақсадимиз. — Т.: Ўзбекистон, 2000 й.
 - * Каримов И.А. Хавфсизлик ва барқарор тараққиёт йўлида Ўзбекистон. 1998 й.
1. Ўзбекистон Репуб^шказининг Конституцияси. — "Т: Ўзбекистон. 1997 й
 - 2 Ўзбекистон Республикаси Солиқ кодекси. — Т.: Адолат, 2006 й
 3. Ўзбекистон Ресиубликазининг "Давлат солиқ хизмати туғрисида" ги қонуни. //Халқ сўзи, 1997 й 29 август
 - 4 Гатаулин Ш. Солиқлар ва солиққа тортиш. — Т.: 1996 й.
 - 5 Йўлдошев М.. Турсунов Й. "Солиқ ҳуқуқи" - Т.: Молия, 2000.
 - 6 Кан Т. Солиқ қонунчилиги асосларй. — Т.: Мқгисодиёт ва ҳуқук, дунёси, 2001 й.
 - 7 Налоги и налоогоблажение в вопросах и ответах: часть 1. — Т: ГНК 1998 г.
 - 8 Налоги / подред. Д.Г Черника (учебное нособие). ~ М.: Финансў н статистика, 1998 г.
 - 9 Хван Л.Б Солиқ, ҳуқуқи. - Т.: Консаудит информ 2001 й. 10 Черник Д.Г. Налоги в рыночной экономике. — М.: Юнити, 2000.
 - 11 Яҳёев Қ. Солиққа тортиш назарияси ва амалиёти — Т.: Ғ. Ғуломов. 2000 й.
 - 12 Яҳёев Қ. Ўзбекистоннинг солиқли ва солиқсиз тўловлари. — Т.:1999 й.
 - 13 Яҳёев Қ Ўзбекистонда солиқ тизими. — Т.: Мехнат, 1998 й.
 - 14 М.И. Алимардонов , К. Н.Тухсанов «Солиқ назарияси». Т-2005 йил

Қўшимча адабиётлар

- 1 "Солиқлар ва солиққа тортиш" фанидан маърузалар матни -Т.: 2004 й.
2. Беганов В. ва бошқалар Молия снёсати, солиқлар ва солиққа тортиш. - Т.: Иқтисодиёт ва ҳуқуқ дунёси, 1998 й.
3. Маликов Т. Солиқлар ва солиққа тортишнинг долзарб масалалари. Академия, 2002 й.
4. Налоги и налоогооблажение в Российской Федерации (учебник - М.: Книжный мир, 1999 г.
- 5 "Финансы" под. ред. Дробозиной Л.А. - М.: Юнити, 2000 г.
6. Яхёев Қ. "Ўзбекистон солиқлари бўйича масалалар тўплами" Тошкент Молия институти 2002 й. 48 б.
7. Солиқ тўловчининг журнали.
- 8 "Ўзбекистон иқтисодий ахборотномаси" журнали. 9. "Бозор, Пул ва Кредит" журнали. "Солиқлар ва божхона хабарлари" газетаси.А.М.Ковалева «Молия». Москва 1997й.
9. Абдуллаев Ё.А.Яхёев К.Солиқ 100 савол ва жавоб. «Мехнат» 1997.й
10. И.А.Завалишина «Налоги: теория и практика» Т 2004 й
11. И.А. Завалишина «Солиқлар: назария ва амалиёт» Т 2005 й